

บทที่ ๓

วิธีการศึกษา

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้กำหนดขึ้นจากกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งมีประชากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงอยู่ ๔ กลุ่มคือหนึ่งกลุ่มคนพิการในฐานะผู้รับผลกระทบโดยตรงทั้งทางบวกและทางลบ กลุ่มประชากรนี้จะมีทั้งคนพิการที่ไม่มีอาชีพ มีอาชีพ และกลุ่มผู้นำคนพิการ โดยมีความหลากหลายของเพศ อายุ การศึกษา และลักษณะของการประกอบอาชีพในกลุ่มคนพิการที่มีอาชีพ สองกลุ่มผู้ให้บริการด้านอาชีพซึ่งจะอยู่ในฐานะของผู้ให้การมีอาชีพ เป็นหน่วยหรือกลไกสนับสนุนรวมทั้งในฐานะผู้ที่สามารถกำหนดกลไกสนับสนุน ประชากรในกลุ่มนี้มีทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

สามกลุ่มสถานประกอบการในฐานะนายจ้าง และผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงอีกกลุ่มหนึ่งในกลุ่มนี้กำหนดให้ศึกษาสถานประกอบการที่รับและมีคนพิการทำงานอยู่ สถานประกอบการที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงาน และผู้แทนองค์กรนายจ้าง ซึ่งทั้งหมดจะมีความหลากหลายของขนาดและประเภทของสถานประกอบการ

สี่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างรอบด้านในเรื่องการจ้างงานคนพิการ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ คนพิการ

ศึกษาจากผู้นำคนพิการ ผู้นำผู้ปกครองคนพิการ ซึ่งผู้นำเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนคนพิการในสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ซึ่งมีองค์กรคนพิการเป็นสมาชิกได้แก่ สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย นายกสมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) เป็นต้น

นอกจากนั้นยังศึกษาจากคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ประกอบอาชีพในสถานประกอบการ และคนพิการที่ไม่มีอาชีพ รวมกลุ่มคนพิการที่ศึกษาทั้งสิ้น ๑๗ ท่าน

๑.๑.๒ ผู้ให้บริการด้านอาชีพคนพิการ

ศึกษาจากผู้บริหารระดับอธิบดี รองอธิบดี หรือผู้อำนวยการกอง และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยให้บริการด้านอาชีพคนพิการภาครัฐ ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมอาชีวศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียน

นอกจากนั้นยังศึกษาจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานให้บริการภาคเอกชน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด และมูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอด รวมผู้ให้บริการด้านอาชีพคนพิการทั้งสิ้น ๑๖ ท่าน

๑.๑.๓ ผู้แทนหรือเจ้าของสถานประกอบการ

ศึกษาจากผู้แทนของสถานประกอบการในฐานะของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เจ้าของสถานประกอบการ หรือผู้แทนทั้งที่รับคนพิการเข้าทำงาน และไม่เคยรับคนพิการเข้าทำงาน รวมจำนวนผู้แทนหรือเจ้าของสถานประกอบการทั้งสิ้น ๑๒ ท่าน

๑.๑.๔ ผู้เชี่ยวชาญ

ศึกษาจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ อดีตผู้นำคนพิการ อดีตข้าราชการผู้มีบทบาทสำคัญ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ รวมทั้งสิ้น ๖ ท่าน

๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยประเด็นคำถามทั้งหมด ๗๖ ข้อซึ่งเลือกใช้ตามความเหมาะสมของประชากรแต่ละกลุ่ม ซึ่งประเด็นคำถามเหล่านี้เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน เจตคติ สภาพการมีงานทำ ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ บริการและการส่งเสริมอาชีพ แผนและนโยบาย กฎหมายและระเบียบ ซึ่งแนวทางของคำถามจะเน้นไปตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการสัมภาษณ์มีการใช้เทปบันทึกเสียงพร้อมด้วยการจดบันทึกข้อมูลระหว่างสนทนา การบันทึกเสียงใช้เมื่อจำเป็นและได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น ในการจดบันทึกใช้จดใน

สมุดหรือบันทึกลงคอมพิวเตอร์ระหว่างสัมภาษณ์ทันที นอกจากนั้นในการศึกษานี้เครื่องมือที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงสู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างหลากหลายและรวดเร็ว

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์โดยทำเป็นหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสำหรับบางท่านใช้วิธีการขออนุญาตด้วยวาจา เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงนัดหมายไปขอสัมภาษณ์ในสถานที่ทำงานหรือที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์ ยกเว้นผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านที่เดินทางมาให้สัมภาษณ์ที่สำนักงานของผู้สัมภาษณ์ เนื่องจากอยู่ใกล้และสะดวกในการให้สัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์กลุ่มสถานประกอบการที่รับคนพิการเข้าทำงานและไม่รับคนพิการเข้าทำงาน ผู้ศึกษาได้ให้ผู้อื่นเป็นผู้สัมภาษณ์แทนเนื่องจากผู้ศึกษาเป็นคนพิการ และการตอบคำถามของผู้ให้สัมภาษณ์อาจจะเบี่ยงเบนได้

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มคนพิการ ๗ ท่าน และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ ๑ ท่าน ที่ผู้ศึกษาได้ให้ผู้อื่นสัมภาษณ์แทน ทั้งนี้ก่อนการสัมภาษณ์แทนผู้ศึกษาได้ชี้แจงรายละเอียดการสัมภาษณ์ และการวางบทบาทในฐานะของผู้สัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์แทนทุกท่าน

การรวบรวมผลการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้บันทึกคำถามคำตอบทั้งหมดลงคอมพิวเตอร์ และพิมพ์ลงกระดาษเพื่อตรวจทานความสมบูรณ์และความชัดเจนของข้อมูลทั้งหมด หลังการตรวจทานได้มีการติดต่อสัมภาษณ์เพิ่มเติมซึ่งมีทั้งการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และการไปขอสัมภาษณ์ยังที่ทำงานหรือที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการประมวลข้อมูลจากผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ประสบการณ์ (Empirical Analysis) และการใช้แนวคิดทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ แผน และนโยบาย และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตีความการเป็นกรอบในการสังเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลจะหาคำตอบหลักตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รวมทั้งการประมวลความคิดเห็นเพื่อจัดทำแนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ อันจะนำไปสู่การผลักดันให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมอาชีพคนพิการในประเทศไทยต่อไป

๓.๕ ปัญหาและข้อจำกัดของการศึกษา

ผู้ศึกษามีข้อจำกัดด้านเวลาในการศึกษาเนื่องจากมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ และบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลาเช่นกัน ในการสัมภาษณ์แต่ละบุคคลต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๑ ชั่วโมงและบางท่านใช้เวลาถึง ๓ ชั่วโมง ประกอบกับประเด็นคำถามที่มากและหลากหลาย ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องใช้เวลามาก

ด้วยข้อจำกัดของเวลาและการติดต่อสื่อสารทำให้การสัมภาษณ์ขาดไป ๑ ท่านคือสถานประกอบการที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงาน ซึ่งกำหนดไว้ ๕ แห่งแต่สามารถสัมภาษณ์ได้เพียง ๔ แห่งเท่านั้น อย่างไรก็ตามส่วนที่ขาดไปไม่มีผลต่อผลวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากได้ข้อมูลจาก ๔ แห่งมาโดยละเอียดและข้อมูลมีความสอดคล้องกันมาก